

PWYLLGOR	PWYLLGOR TRWYDDEDU CYFFREDINOL
DYDDIAD:	24 HYDREF 2022
TEITL:	UCHAFSWM PRISIAU TEITHIAU CERBYDAU TACSI HACNI
PWRPAS:	CYMERADWYO CYNNIG GAN Y DIWYDIANT I GODI'R UCHAFSWM PRISIAU
AWDUR:	PENNAETH YR ADRAN AMGYLCHEDD

1.0 GWYBODAETH GEFNDIROL

- 1.1 Mae'r Ddeddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1976 yn gosod dyletswyddau rheoleiddio ar yr Awdurdod Trwyddedu mewn perthynas â gweithredu uchafbris a all gael ei godi ar y cyhoedd wrth deithio mewn cerbydau hacni oddi fewn i'r Sir . Mae'r ddeddf yn caniatáu darparu tabl prisiau, ac mae hyn ynghyd a'r gofyniad statudol i ddefnyddio cloc tacsî (taxi meter) yn caniatáu mecanwaith i reoleiddio'r prisiau a godir ac i ddiogelu buddiannau'r cyhoedd.
- 1.2 Mae'n ofynnol fod unrhyw gais am newid yr uchafbris a godir yn cael ei gyflwyno gan y diwydiant . Fe dderbyniwyd 5 cais yn ddiweddar gan Mr Trevor Roberts , Mr Colin Owen Hughie John Jones, Gareth Evans a Siôn Edwards sydd berchnogion cwmnïau tacsî - i adolygu'r prisiau. Fe yrrwyd cynnig manwl gan Mr Trevor Roberts yn unig; ac roedd yn cyflwyno'r cynnig ar ran ei hun ac 10 o gwmnïau tacsîs eraill. Gweler yr atodiad i'r adroddiad hwn am gopïau llawn o'r cynigion a'r ohebiaeth a dderbyniwyd gan y diwydiant .
- 1.3 Nid yw'r uchafbris yn berthnasol i deithiau mewn cerbydau hurio preifat , a drefnir ymlaen llaw.
- 1.4 Fe gafwyd cais llwyddiannus i gynyddu'r uchafbris yn 2019 ar ôl 9 mlynedd o uchafbris yn aros yr un fath , ac nid oes newid wedi bod ers hynny. Gweler atodiad 1 am dabl o'r uchafbrisiau presennol. Fe gynyddwyd yr uchafbris am y ddwy filltir gyntaf taith tacsî o £5 i £6 yn 2019; sydd yn gynydd sylweddol oedd yn adlewyrch cyfartaledd costau chwyddiant dros y cyfnod. Roedd costau eraill fel costau tanwydd wedi aros yn weddol sefydlog dros yr un cyfnod.

2 FFACTORAU SYDD YN EFFEITHIO AR GOSTAU BUSNESAU TACSI

- 2.1 Oherwydd yr effaith negyddol a gafodd Pandemig Covid a'r cyfnodau clo ar y diwydiant tacsî, fe gofiwch i'r Pwyllgor hwn yn 2021 bleidlesio i beidio cynyddu prisau trwyddedau tacsîs.
- 2.2 Ond, fe fydd pawb yn ymwybodol ein bod wedi bod mewn sefyllfa ddigynsail hefo'r sefyllfa economaidd yn y wlad dros y 6 mis diwethaf. Mae cynnydd sylweddol wedi bod yng nghostau tanwydd am amryw resymau geo-wleidyddol (megis rhyfel yn yr Wcráin a phwysau ar y farchnad tanwydd wrth dod allan o'r Pandemig) Mae'r rhagolygon yn nodi cynnydd sylweddol arall ar y gorwel mewn costau nwy a thrydan fydd yn effeithio ar bawb.
- 2.3 Mae'r cynnydd mewn costau tanwydd a chostau bwyd sylfaenol wedi bod yn gyson drwy gydol y flwyddyn hon, gyda'r sefyllfa yn ei dro yn cael effaith bellgyrhaeddol ar lefelau chwyddiant , a gyraeddodd gyfradd o 10.1% yn mis Gorffennaf 2022, ac mae'n debyg bydd y cyfradd wedi codi eto erbyn dyddiad y bydd yr adroddiad hwn yn cael ei drafod gan y Pwyllgor
- 2.4 Mae'r cynnydd mwyaf sylweddol mewn chwyddiant ers 1982 wedi arwain at Fanc Lloegr yn ymateb i geisio rheoli chwyddiant drwy gynyddu cyfraddau llog.

- 2.5 Mae costau yswiriant priodol ar gyfer cerbydau trwyddedig yn uchel, ac wrth gwrs mae costau blynyddol ynghlwm a thrwyddedu cerbyd tacsï, a chostau bob tair blynedd ynghlwm a thrwyddedu gyrwyr.

3. CYNNIG Y DIWYDIANT AR GYFER UCHAFBRIS NEWYDD AR GYFER TEITHIAU CERBYD HACNI

- 3.1 Mae llawer o gynghorau wedi bod yn derbyn cynnigion pendant yn ddiweddar gan y diwydiant tacsï i adolygu a chynyddu'r uchafbris mewn amrywiol ffyrdd. Mae yna gyfradd uchafbris penodol ar gyfer elfennau gwahanol; gan gynnwys cyfradd am daith 1 milltir a chyfradd gyffredinol lle mae taith yn 2 filltir neu fwy. Fe welir o'r tabl isod yr uchafbris sydd yn cael ei weithredu ar gyfer teithiau mewn cerbydau hacni dros 6 sir y Gogledd, ar hyn o bryd, ac fe nodir os yw'r uchafbrisiau wedi bod yn destun adolygiad diweddar.

Tabl – pris cyfatebol cyfredol am 2 filltir o daith

	Gwynedd cyfredol	Cyfartaledd cyfredol 6 sir	Môn	Conwy	Fflint	Dinbych	Wrecsam
	£6.00	£5.97	£5.80	£6.60	£5.80	£6.00	£5.60
Blwyddyn adolygu	2019		2017	2022 Cynnydd	2022 Aros yr un fath	2022 Cynnydd	2011

- 3.2 Mae amryw o'r cwmnïau sydd wedi cyflwyno cynnig i godi uchafbris yn cynnig cynyddu'r gyfradd am y filltir gyntaf o £3.60 i £4.00. Mae'r cynnig yma yn ddealladwy; gan fod costau cerbyd a'r gyrrwr yn uwch ar gyfer siwrnai byr.
- 3.3 Mae'r pobl sydd yn defnyddio tacsï yn ystod y dydd ar gyfer siwrnai byr yn fwy tebygol o fod yn methu defnyddio ffyrdd eraill o deithio, ac yn bobl sydd yn fwy tebygol o fod yn oedrannus neu yn fregus. Barn yr Awdurdod Trwyddedu yw bod cynyddu uchafbris ar gyfer siwrnai byrion yn ystod y dydd yn cael effaith negyddol ar y boblogaeth sydd fwyaf tebygol o fod yn ddfreintiedig, ac felly yn cael eu heffeithio fwyaf gan yr argyfwng costau byw presennol.
- 3.4 Fe ddefnyddiwyd costau cyfraddau chwyddiant Banc Lloegr i gyfrifo'r gyfradd uchafbris yn 2019; gyda chyfartaledd cyfradd chwyddiant rhwng 2011 a 2019 wedi ei ychwanegu at uchafbris taith dwy filltir neu trosodd.
- 3.5 Mae un cwmni tacsï yn gwneud y pwynt fod rhaid i gwmni ymrwymo i dalu'r isafswm cyfradd cyflog (minimum wage) i'w gyrwyr wrth dderbyn cytundeb Cludiant ysgolion gyda'r Cyngor; a bod hyn yn anodd o dan yr amgylchiadau presenol; heb allu codi mwy am deithiau mewn tacsï.
- 3.6 Gyda phrisiau chwyddiant a chostau byw mor eithriadol o uchel ar hyn o bryd; mae angen ystyried opsiynau amgen o godi uchafbris fel ein bod yn cloriannu'r effaith y sefyllfa bresennol ar bawb; gan geisio sicrhau tegwch i'r diwydiant tacsï; a hefyd tegwch i ddefnyddwyr tacsï.
- 3.7 Mae rhai sydd wedi cyflwyno cynnigion o'r diwydiant hefyd yn awgrymu y dylid edrych yn ofalus ar yr uchafbrisiau mewn perthynas â'r materion canlynol -
- teithiau tacsï ar ol hanner nos;

- costau cludo bagiau /cases ychwanegol
- Costau glanhau tacsï pan mae cwsmerïaid yn gwneud llanast
- Cyflwyno tariff uwch ar gyfer teithïau lle mae rhwng 5 a 8 teithïwr mewn bws mini oherwydd fod costau ychwanegol o ran rhedeg tacsï bws mini; ac fod rhain fel arfer yn deithïau ‘dewisol’
- Cyflwyno cyfradd uwch am y filltir gyntaf a theithïau byr yn hwyr yn y nos. Gweler yr atodiad i’r adroddïad hwn am fanylion llawn y cynigion a gyflwynwyd.

3.4 Mae’n bwysig nodi nad oes rhaid i gwmni tacsï godi’r uchafbris am deithïau mewn cerbyd hacni. Mae llawer o gwmnïau yn dewis peidio; ac yn codi prisiau sydd yn is ac yn unol â’r hyn a ystyrir i fod yn gyfradd cystadleuol.

4. CYNIG YR AWDURDOD TRWYDDEDU

4.1 O ystyried y ffactorau oll sydd yn bwysig i’r cyd-destun economaidd presenol - cynigir fod y prisiau yn cael eu cynyddu fel a ganlyn -

- Cadw cyfradd uchafbris taith un filltir a thaith dwy filltir a mwy yr un fath – gan fod y pris a godir ar hyn o bryd o gwmpas y cyfartaledd wrth gymharu gyda Cynghorau eraill y Gogledd, ac y byddai cynyddu’r cyfraddau sylfaennol ar gyfer teithïau byr yn anfantasio y mwyaf anghenus yn y gymdeithas
- Cynyddu uchafbris cludo bagiau ychwanegol yng nghist car o 30c yr eitem i 50c yr eitem
- Cynyddu cost valet glanhau o £45 i £120 i adlewyrchu costau glanhau proffesiynol cyfredol, ac yr amser nad yw y cerbyd ar gael i’w hurio.
- Cynyddu cost cyfradd hurio tacsï rhwng 00:00 a 07:00 o 50% yn uwch na’r gyfradd sylfaenol i 60% yn uwch na’r gyfradd sylfaenol o £4.50 i £4.80 y filltir.
- Creu ‘tariff’ newydd ar gyfer teithïau bws mini ar gyfer rhwng 5 ac 8 teithïwr - i £6.60 am siwrnai mwy na 2 filltir

Tabl yn cymharu newidiadau arfaethedig gyda’r sefyllfa bresenol

Uchafbris perthnasol	Cyfraddau presenol	Argymhelliad
Ile mae’r daith yn llai na milltir	£3.60	Dim newid
Ile mae’r daith yn fwy na milltir, am y filltir gyntaf	£3.00	Dim newid
Creu ‘tariff’ ychwanegol ar gyfer teithïau mewn bws mini lle mae rhwng 5 ac 8 o deithwyr	£3.00	£3.30
Uchafbris cludo bagiau ychwanegol yn cist y cerbyd	30c	50c
Uchafbris cost ‘valet’ glanhau proffesiynol	£45	£120
Am logi’r cerbyd rhwng hanner nos a 7:00y.b. unrhyw ddydd neu ar unrhyw amser ar Wyl y Banc, heblaw am Ddydd Nadolig a Dydd Calan	50% yn ychwanegol ar y gyfradd sylfaenol £4.50	60% yn ychwanegol i’r cyfradd sylfaenol £4.80

5. YMGYNGHORI Â’R DIWYDIANT

4.1 Os fydd y Pwyllgor hwn yn derbyn yr argymhelliad; fe fyddwn yn ymgynghori ar y cynnig am 14 diwrnod mewn papur lleol; gyda’r bwriad fod yr uchafbris newydd yn weithredol o’r dyddiad bydd y rhybudd yn dod i ben.

4.2 Os oes gwrthwynebiad i’r cynnig yn dod i law yn ystod cyfnod yr ymgynghoriad; fe fydd yr argymhelliad yn cael ei gyfeirio yn ôl i’r Pwyllgor hwn er mwyn i sail y

gwrthwynebiad dderbyn ystyriaeth; ac ni fydd yn dod yn weithredol hyd nes y ceir penderfyniad terfynol gan y Pwyllgor .

ARGYMHELLIAD

Bod y Pwyllgor yn cymeradwyo'r cynnig i godi'r uchafbris yn unol â'r argymhellion; neu yn cynnig cymeradwyaeth ar gyfer opsiynau eraill o godi uchafbris, ar gyfer teithiau mewn cerbydau hacni yn y Sir.